

Цетиње, 21. јануара.

Аустриска штампа од како је анексија као да је изгубила главу. Томе се и не треба чудити, јер мора да греде стопама својих виспрепних државника и да устаје у одбрану глупих поступака аустриске дипломатије.

Од како је у изгледу, да ће се преговори поведени са Турском успјешно привести крају, аустриска штампа је стала на дуго и на широко да исповједа како је Аустро-Угарска још од почетка била склона, да и Србији и Црној Гори да економске компензације и тиме задовољи и ове двије слободне српске земље. И при помену тих економских компензација и благовољења њене дипломатије наспрам нас Срба истиче како ће се Србији дати некакво вајно право чланства у дунавској комисији, а обијема да ће бити на руци да се вежу гвозденим путем — трансверзалном жељезницом.

Не треба никакве нарочите памети, па да се схвати, да ове „економске компензације“ нијесу ништа друго него шарена лажа за дјecu и да се овим иде само на то, да нам се замажу очи како бисмо заћутали и наше право не бисмо тражили. Па и ако аустро-чивуска штампа ово наглашује и означава као неко нарочито благовољење и издашност њених државника наспрам нас, јасно је као дан да ми не само што се не можемо задовољити овим „економским компензацијама“, јер то у ствари није ништа, него и не можемо наше право продавати ни за много веће ствари, но су та „благовољења“ аустриска. И бечка штампа и бечка господа љуто се варају ако мисле да смо ми оно исто што су и они у Цариграду, гдје се за љубав бакшиша и мита продају најсветија права једнога народа.

Обиљежено наше становиште и сувише је јасно. О томе се и бечка господа и бечка штампа могла да увјере у безброј прилика. Помоћу бакшиша и подмићивања са нама се не може ништа постићи. О томе су се они могли, понављамо, увјерити до сада у безброј прилика, а нарочито сада, када су двије српске покрајине у питању, увјериће се и господа са бечког Балплаца и господа, која имају аустро-чивуску штампу у рукама. Српски народ знао је и умио да у безброј прилика засвједочи да му је драже и са животом се растати, него зулум нам собом трпјети, па ће и овом приликом и знати и умјети да достојно стане на бриник својих права и угрожених интереса. Он је са великим пожртвовањем толико пута устајао у одбрану својих ближњих и немилице своју драгоцену крв прољевао, а како то не би учинио за двије најљепше своје по-

крајине, за срце своје — Босну и Херцеговину?!

Нека се празним самообманама бечка господа не заварављују и нека се не размећу тако много својом издашношћу према нама. Српски народ није никад живио од милостиња и како није навикао на њих он их ни овом приликом не тражи, тим прије што је дубоког увјерења да цио просвјешћени свијет види ординарну отимачину аустриску и очигледно гажење српских права. Српски народ, напротив, био је тог злог удеса, да му се насилнички одузимао чак и оно што је његово било и до чега је он долазио крвавама и тешким жртавама. Чак шта више са зеленог стола Европе одузимамо му је и оно до чега је он оштрицама свога непобедимог мача и преко крвавих љешина долазио.

И када се све то зна и смијешно је и дјетињасто све ово увијање и парадирање са издашношћу Аустро-Угарске монархије према нама. Најзад, зар је то издашност каква отети некоме имање, па се послјије чинити милостив и издашно му дозволити, да гледа како други побира плодове са тога имања његовог и провозити се крај њега оним истим путем, који је сам градио?! Та издашност достојна је само Аустро-Угарске и ми јој на тој захваљујемо и ратосиљамо се од ње!

На част Аустро-Угарској све њене „економске компензације“ и сва „благовољења“. Ми милостиње не тражимо, него само наша права. А за њих смо, не само вољни, него смо у стању све на коцку да бацимо онако исто као што смо то и раније чинили!

Наше становиште је чисто и јасно: или припојење отетих српских земаља слободним српским државама или потпуну аутономију отетим земаљама. О трећему не може бити ни ријечи, па ма се дошло и до тога, да те наше праведне захтјеве крвљу своју испкупљујемо, онако исто као што смо испкупљивали све ово што имамо!

Наши захтјеви сада су положени у руке просвјешћене Европе и ми за сада немамо разлога да сумњамо у правичност њену. А буде ли дошло до тога, да ми и крај те Европе сами расправљамо ову ствар, нека се зна, да ћемо је расправљати тако, да нећемо остати постидни пред цијелим свијетом, ма нас то не знамо колико коштало. И тада нека се добро зна: да Србин, као што умије поносно да живи, још поносније умије да мре!

И онда, све и да хоће, Аустро-Угарска неће моћи коме своје „благовољење“ да поклања, јер нас тада неће ни бити.

Најријед да шта Бог да!

Натраг се нема куда!

То је наше гесло са којим ћемо и у гроб лећи!

Продаја Босне и Херцеговине

У прошлом броју изнели смо шта пише српски лист у Скопљу „Вардар“ о продаји Босне и Херцеговине, а сада износимо о томе мишљење „Цариградског Гласника“. Он у чланку „Аустриско злато и отомански интереси“ доноси:

Још 30. децембра у овдашњим политичким круговима с поуздањем се говорило, да су ликовања бечке штампе оправдана и да је наша влада уступила Аустро-Угарској Босну и Херцеговину за два и по милиона лира. Тога дана у вече у круговима народних посланика водили су се живи разговори о босанско-херцеговачком питању и очекивала се бурна дебата у Скупштини.

Нарочито посланици из румелиских вилајета били су узбуђени овим гласовима о продаји наших двију окупираних и хајдучки анексираних провинција. Док су се неки од народних посланика тјешили тиме, што је не само православно и католичко, него и муслиманско становништво у Босни и Херцеговини српскога поријекла, дотле румелиски посланици с разлогом су говорили, да оvdје не иде ријеч о народном обиљежју отоманских држављана, него о очувању у цјелини отоманскога царства.

Све зебње и претпоставке имао је да ојерни сјутрашњи дан у Народној Скупштини, јер је влада имала да каже своју ријеч о свима питањима, која интересују народ и његове преставнике. Кад је отпочело било читање владине декларације, мува да је пролетјела двораном чула би се, тако се предало било слушању народног представништва, а с њим и слушаоци из грађанских и дипломатских ложа. Главни је било шта ће рећи влада о турско-аустриским преговорима, управо шта ће рећи о продаји Босне и Херцеговине, о којој су аустриска звона звонила по цијеломе свијету.

Изјава Хамил пашина кабинета, да је аустро-угарска влада у преговорима с Високом Портом уступила и „са једном малом изијеном“ усвојила базу за споразум, коју је предложила отоманска влада, као и то, да се она нада, да ће „питање бити скоро свршено и да ће влада добити накнаду својих права и да ће исто тако у будуће бити осигурана вјерска и политичка права становништва у Босни и Херцеговини“, — није никога задовољила.

У суштини шта је рекао Велики Везир о судбини Босне и Херцеговине? Све и ништа. Ово изгледа само на први поглед парадоксално, али кад се мало дубље проучи, онда излази, да Велики Везир није ништа рекао, за што би га његови противници у Скупштини могли повући на одговорност за продају Босне и Херцеговине, а у исто вријеме ова продаја вири и из „базе споразума“, и из „накнаде владиних права“ и из „будућности“ Босне и Херцеговине. Бар у овом питању програм нашега Великога Везира, који је он изложио пред народним представништвом, имао је задатак да од народног представништва сакрије право стање ствари. Ваистину, почетак парламентарне пракције врло неутјешан!

Колико је погрешан и опасан по наш млади, још у повоју, парламентаризам — овакав рад владин и колико је сумњива вриједност вјештачког акламирања повјерења од 31. децембра, показује тај факт, што су народни посланици из козовског вилајета, без разлике вјере, и народности, уложили писмен протест против владиног ценкања са Аустро-Угарском о продаји наше браће и наших суграђана у Босни и Херцеговини.

Ми нећемо да претичемо догађаје, али не можемо, као орган отоманских Срба, затворити очи пред опасностима, које пријете нашој државној заједници од политике продавања читавих земаља. Ове опасности су двојаке природе: спољне и унутарње.

Присталице продаје Босне и Херцеговине и у штампи и у приватним разговорима правдају овакву политику разлозима, што су све силе савјетовале нашој влади, да се некако погоди са Аустро-Угарском о Босни и Херцеговини. Даље, овакви запети односи између нас и суседне монархије, а нарочито између ове пошљедње и двију балканских држава, — Србије и Црне Горе, стално пријете опасношћу рата. И на пошљетку повраћај Босне и Херцеговине нашој државној заједници, веле присталице недостојног тровања са оним што је мачем и крвљу стечено, није могуће без рата, а нама је потребан мир.

На овакве „разлоге“ ми имамо да кажемо, да су племенити творци наше јулске револуције, као прави патриоти, на првом мјесту жељели да ослободе Турску од туторства великих сила и да јој прибаве право самоопредјељења у својој спољној и унутарњој политици. Исто тако, као што нам данас силе „пријатељски“ савјетују да непријатељима уступимо Босну и Херцеговину, сјутра ће нам савјетовати да уступимо Крит, преко сјутра Албанију, затим Македонију итд. и по оваквој чудноватој логици, морали бисмо их опет слушати!

Што се онога другог разлога тиче, т. ј. да нам овакво стање стално пријети опасношћу рата, ми налазимо да овакав начин избегавања рата само убрзава кораке к њему и оваква политика „одстрањавања“ рата, у најмању руку, није озбиљна. И ми исповједамо потребу мира, али мира достојног једне царевине не са славним историским традицијама и, на супрот политичарима који претварају наше суграђане у аустриске мецидије, тврдо вјерујемо, да би баш ово зането стање и без проливања крви, на тјерало Аустро-Угарску да напусти Босну и Херцеговину. Природне су наше савезнице у одбрани наше царевине од сталне њемачко-аустриско-маџарске тежње, да зароби Ближи Исток и политички и економски, — двије српске државе, — Србија и Црна Гора и аустриски рат са нама и нашим природним савезницама, значио би свршетак накрпљене државе — хабсбуршке монархије.

Са оваквом политиком, политиком продавања нашега јуначкога државнога крила за ништавну суму од 2½ милиона лира, ми ћемо у мјесто одбране наших државних права и наше државне цјелине, у-

законити завојевачку хајдучку политику Аустро-Угарске на Балканском Полуострву.

Но, поред онега што до сад знамо и поред онога „сјајнога“ измајсторисаног повјерљива, којим је незаслужно одликована наша влада, бар што се тиче њенога рада у решењу босанско-херцеговачког питања, ми још не верујемо у могућност продаје Босне и Херцеговине. Не верујемо због тога, што смо убјеђени, да такву политику неће одобрити народно представништво. Ако се преваримо, онда ће несумњиво наступити тешки дани код нас у земљи и пошљедице овакве неразумишлене политике наше владе не само што ће моћи замазати аустриско злато, него прави османлиски патриоти мораће запсти за опстанак нашега царства. Симптом тих сасвим природних трзавица у земљи, као пошљедицу претварања наше браће у бесловесну стоку за пазар, ми видимо у већ поменутом протесту косовских народних посланика. Истина, он је благ и неодређен, као што су још неодређене подробности погодбе између аустриског амбасадора, Палавичини-а и нашега Великог Везира, али оно што говоре косовски посланици и што ће јуначки отворено рећи у Скупштини, ако влада опет не заведе своју политику продавања царевине у свилене пелене неискрености, пред нама отвара велику слику, достојну наших јуначких предака, али и врло опасну по наш државни живот ако се наша влада не остави ове недостојне трговине. Јер посланици из свију румелиских вилајета, хришћани као мухамеданци, Арнаути као и Срби и Турци, у један глас свечано изјављују, да они, ма шта учинила влада, неће оставити своју браћу у ропству, а још мање ће допустити, да османско царство у своју азну прими аустриско злато, који би се добило за продану браћу.

Ово су и погледи, убјеђени смо, и сваког сељака, био он хришћанин или муслиманин, Арнаути, Турци или Србин у оним крајевима, нарочито у косовском вилајету и, разумљиво је, чим прва пушка пукне у каквој херцеговачкој планини и чим се онамо пролије крв наше браће и суграђана, ови дјелови нашега царства притећи ће у помоћ својој браћи. Против оваког покрета народног свакојако биће и сувише слабо и аустриско злато и политика трговања наше владе.

Велики Везир Фамил паша сва-

којако је толико мудар, да зна шта значи за земљу кад народ одлучује рат и ми се надамо, да ће се он тргнути и поћи другим, правим политичким путем“.

Чл. 29. Берлинског Уговора.

„Самоуправа“ доноси:

Позната је ствар, да је Аустро-Угарска, у свакој прилици која је за њу била неповољна, давала многа и велика обећања, управо све што се од ње тражило, да би послужило, кад јој се укаже згодна прилика, погазала сва та обећања. Тако је погазала своју писмено издату обавезу о томе, да ће поштовати суверена права Султана у Босни и Херцеговини, и да ће окупација тих земаља имати привремен карактер. Тако она мисли да погази и своја садашња обећања о томе, да пристаје на укидање чл. 29. Берлинског Уговора, по коме она врши права полиције у барском пристаништу, јер тај пристанак везује за резерве, које и сувише наговјештавају, да она намјерава, накнадно, опет да приграби себи то право.

Одиста задржавање Спича, који су Црногорци били освојили од Турака и који тако доминира барским пристаништем, да даје мах Аустро-Угарској, да своју власт у томе пристаништу врати кад год јој се прохтије, — а већ је позната ствар, да Аустро-Угарска није уздржљива у таквим прохтејима, — то је она сумњива резерва, којом Аустро-Угарска, још сада, спрема себи могућност, да опозове концесiju о укидању члана 29. Берлинског Уговора, на коју пристаје у данашњим приликама.

Идући за тим, да се лојално испуњавају све погодбе које буду закључене, Србија и Црна Гора морају тежити, да се пресеке свака могућност изигравања тих погодба. Уступање Спича Црној Гори, то је једна од гаранција, да Аустро-Угарска неће изиграти свој одустанак од права, која јој је давао члан 29. Берлинског Уговора. Од тога захтева Србија и Црна Гора не смије одустати, ако желе, да укидање тога члана Берлинског Уговора буде свршено и трајно дјело.

Спич, сам по себи, не представља никакву вредност за Аустро-Угарску. Он је само средство, стратегијски артефакт само у томе случају, ако она, према Црној Гори, не мисли искрено на одржање концесије о укидању члана 29. Берлинског Уговора. Са Спичем у аустро-угарским рукама, укидање тога члана за Црну Гору било би без сваке вредности. И за то она па то, ни у ком случају, не може пристати.

У опште, сви преговори и споразуми, који би потекли из преговора између Аустро-Угарске и малих балканских држава, морају у себи садржавати и стварне гаранције, да ће бити озбиљно поштовани од обједињених страна. Тражећи то за Србију и Црну Гору, ми не споримо исто право ни за Аустро-Угарску, и ако је она, као велика и јака сила, тим самим већ у стању да сама заштити своја права. Искуство нас учи, да будемо обазриви, и та поука никако се не смије сметати с ума у данашњим приликама.

Хроника

Енглески биро у — Црној Гори. Да није бечке штампе, ми не бисмо знали много што-шта што се збива код нас. Тако, захваљујући њој, дознали смо за једно изненађење, о коме се код нас баш ништа не зна. „Zeit“ доноси: „У задње доба основао се биро за врбовање добровољаца на херцеговачкој граници. Покретачи тога бироа то у Енглески и они су пружили потребни новац. Већ одавно пружа Енглеска материјалну помоћ оним Херцеговцима, који су као војни дезертери побегли у Америку, да се врате сатиза амнестије кући. Од тих се сада у Никшићу и на Цетињу образују чете. У исто доба се осјећа све већи покрет и на србијанској граници.“ — Не каже се забадава: у страха су велике очи!

Још и то! Бечки листови не задовољавају се само отимањем Босне и Херцеговине, него би хтели да са Срба и кожу згуле. Сад су пронашли, како су Србија и Црна Гора криве, што Аустро-Угарска била силан новац на војне припреме и, како су израчунали да расходи око тога износе 200 милиона круна, то веле да те трошкове треба платити Србија и Црна Гора. Види се, да су им се усладили паре, на би хтели да други издире за њих, али ће се у томе слабо користити. За бечку господу много би боље било, да буче, јер им из руке може врло лако испасти и ово што имају.

Српство

Животне намирнице у Котору. Ушлед прекида трговинских веза између Црне Горе и Аустрије у Котору је настала тако велика скупоћа, да је њена општина била принуђена да се обрати влади за помоћ. Влада је у ту сврху пратила у Котор два своја изасланика и том је приликом ријешено да месо за Котор из Трста лифтује једно љубљанско економско друштво по цијени 110 кр. од килограма, а сама општина да га крпи. Све и да се постигне ово, Котору тиме неће бити ништа помоћено.

Патријархова акција. У уторник је патријарх Бугдан био конференсо с министром-предједником Векерлом о тв. велеиздајничком процесу. Патријарх је протестовао против оптужнице, и рекао Векерлу, да он као глава српско православног цркве мора одлучно протестовати против оптужнице, у којој се пориче српско-православна црква и криво приказује њезин рад, а њени свештеници приказују као пристојне политичке пропаганде. Он је тражио разјашњења од министра и изјавио паду, да ће тај грјех исправити.

Др Векерле је изјавио патријарху Бугдановићу да ни он у том погледу не одобрава оптужнице и да ће у одговор на Политову интервјуу дати патријарху и српско-православној цркви задовољшину и образложити стајалиште владина.

Солидарност с „велеиздајницима“. У Српјему су Срби ријешили, да поднесу бану Рауху меморандум, који су потписали 30 000 Срба, да су потпуно солидарни са велеиздајницима ухапшеним због великосрпске пропаганде.

„Самоуправа“ о говору

г. др. Л. Томановића

Говорећи о интригама аустриским, орган радикалне странке у Србији „Самоуправа“ нарочито се зауставља на говору г. др. Л. Томановића и о њему вели ово: „У пошљедице дане, поводом говора министра Црне Горе, др. Лаза Томановића, аустро-угарски листови дошле су тенденциозно и неистинито, како је тај говор хитно примљен од српске јавности, како је прошао без коментара и т.д. и т.д.“

Немамо потребе доказивати, колико су таква изишњена неистинита, нити нарочито истраживати тенденцију тако омиљљивих измишљотина. Др. Томановић је говорио језиком, којим данас мора говорити сваки добар Србин, те његовој говору, у Србији, није потребан никакав коментар. С друге стране, тај је говор тако забљео оне у Аустро-Угарској, да је са свим несумњиво што се труде да му умање значај.

Исто тако није потребно нарочито доказивати да аустро-угарска штампа, представљајући неверно повољан утисак, који је говор г. Томановића изазвао у Србији, а доносили друге тенденциозне и неистините гласове о Србији и Црној Гори и њиховим односима, иде за тим, да помути, или бар расхлади топло и уредно расположење које данас влада међу двијема братским земљама, јер би то, у данашњим приликама, било врло повољно по интересе Аустро-Угарске. Међу тим, такав рад, данас, поуздано неће одвести жељеном циљу.“

Дневне новости

Господар у Бару. Његово Кр. Височанство Књаз Господар боравао је у Бару осам дана. Од узвишене књажевске породице са Господаром су тамо били Њихова Височанства Књаз Петар и Књагиница Вера. Осим дворске пратње, са Цетиња су са Господаром пошли били у Бар г. војвода И. Пламенац, г. Митар Мартиновић, министар војни, и бригадири г. г. Јанко Вукотић и Михаило Вучинић. Трећег дана по доласку Његово Краљ. Височанство Књаз Господар и Њ. Кр. В. Књаз Престолонаследник учинили су са Тополице са г. војводом Пламенцом на аутомобилу излет до Улциња. На аутомобилу су се провезли кроз варош и одмах се вратили лијепим новим путем, на коме су сrekli господу генерале Мартиновића, Вукотића и Вучинића, који су се за њима били кренули на колима. На Можурт Господар и Нашледник сишли су с аутомобила и са војничком пратњом прегледали прекрасну околину и положаје. За цијело вријеме боравка у Бару, господа генерали били су гости код

Листак из психологије рата

Васпитни услови побједе са психолошког гледишта

НАПИСАО

Стеван Ј. Радосављевић Бдин

(Наставак)

(18)

Она утиче на морал непријатеља не тим, колико му је људи побилла, (јер на то нико не гледа, нити може видјети све и кад му се не би услужила глава од страха и урнебеса), него оним својим високим моралом, који у једној контра-атаки лежи и која се испознани испуњава пред противником. Ту утисак материјал у мртвима и рањенима не игра апсолутно никакву улогу. Утисак лежи у смјелости, у прегнућу, у страсти, у сценарију, у надмоћном духу, у појави а које се нијесу очекивале и које услјед тога изненађују, забунују и поражавају дух противника. Зато, хоћемо ли да побједимо, не идимо само за тим да што више побједемо; то је веома погрешно и штетно схватање рата; него за тим да прегнућем духа: безобзирном смјелости, изненађењима, непусташном уперношћу, контра-атакама, дјелом која противник држи за немогућа, храброшћу које изненађује и задивљава — сломио мора његов. То ће у почетку мало више коштати, али то се уштедом допније

надокнађује, јер се бију бојеви с непријатељем, који је морално већ потчињен.

Познавање ових психичких момента спада у специјално васпитање војске.

§ 15.

Видјели смо шта је храброст, шта рат, ко води рат, шта је побједа, шта пораз. Сад нам је јасно и гдје ваља припојити те да од човјека створимо ратника. То је војничко васпитање, подизање духа и свијести, јачање енергије, једном ријечју: развијање интелигента.

Али с тим ипак није све речено. Под развијањем интелекта може се свашта под разумјевати. Ми смо на једноме мјесту о овоме говорили, али нијесмо казали све. Сад ћемо то да допунимо. Поље рада на васпитању овога рода тако је пространо, да допшта много погрешака и врло много не тачних разумјевања.

Прије свега многи држе да се интелектуално усавршавање састоји јединствено у прибирању масе знања. Кад кога хоћемо да спремимо, обично га кључамо зрнцем знаности. Што је ко већи магацин знања, тим више врједан, тим нам изгледа спремији, подобнији.

На први поглед и јест тако. Али шта је онда моћ мишљења, мудрост, бенијаност? То све није знање. Вриједе ли у животу и они што год? То су снаге које мртвом зна-

њу дају живот које од знања дигу зграде, граде свијет, врше путеве и воде циљу.

Знање је оруђе, мудрост је сила која оруђем влада.

Знање је тијело, мудрост је душа. Једно без друго не вриједи.

Зналац без мудрости (без моћи мишљења) је пун, заључан магацин, који не доноси вајде.

Знање без мудрости је мртав капагал.

Знање без духа (мудрости) кола је угљена која не могу ни једно јак обарити.

Знање је грађа, мудрост је пендар. Живот потребује и једно и друго. Мудрост е мало знања може много, знање без мудрости мало. Мудрост је животни дух, знање је организам. Мудрост гради човјека, јер је она дух његов, без кога не може жив бити. Дажари духовног живота не бију кроз знање, него кроз мудрост. Знање је мртав материјал; живот је само у мудрости.

А мудрост се оснива на моћи мишљења и узвишава се до бенијаности.

И сад нам мора бити јасно, шта је једно, а шта друго. Сад ће нам јасно бити и шта значи подизање интелекта. Не састоји се он само у знању, него поглавито у духу, у мудрости, у моћи мишљења и у бенијаности. Таланти преживају што су други створили, бенијаност ствара и отвара двери нових проповиједи, новог живота, нових умних свијетова.

Живот нам је дао небројено примјера да видимо, шта је то жагарић знања. Ништа! Добро је снабђен, али у њему лежи знање као еспан. То је златна руда, коју духовитост треба да пронађе, ископа, преради, очисти и готову на употребу пред. Нишпа није пронашла науку, него мудрост. Толика су знаци живљења и умирања и створили нијесу ништа, или врло мало, на и то којевако. Њих је у дубак држало погрешно мишљење, које се у свијету одомачило, да је зналац то што и мудрац, и да је у духовном свијету он све и сија, одакле се само гледа у ништа, јер је свуда дубока хи-мјерска ноћ. То су мишљење о себи створили знаци сами, изгатавали су се у неки ерикулски пилот, превртали високоучено очима, третирали свијет с висине и там га на најнедостотнији начин парали. Сва њихова изолута била је у том, што мудрима нијесу дали дуби главе, оглашујући их често за будале, бунтовнике, рушатеље оног што постоји и сл. Јер добро је увијек непријатељ божјему, као и лоше доброму.

Бес је био трговачки казифа на послје славан астроном. Јане је до 19. године на-сно стада на постао славан природњак. Сип-поза је био проет оптичар, гласно оптичка стакла, на постао славан филозоф. Шекспир је водио коње пред позориштем, на постао славан драматичар. Стивенс је био ложац на пронашао локомотиву. Џон Вол је код

Њихових Краљ. Височанстава Престононашљедника и Престононашљеднице на Тополици. После три дана генерали су се вратили на Цетиње, а на Тополици је остао г. војвода Пламенац, док је тамо боравао и Господар. У понедјељник поподне Њ. Кр. В. Књаз Господар вратио се са Њиховим Височанствима Књагињом В. ером и Књазицом Петром и г. вој. Пламенцем са Тополице на Ријеку. Како је ових дана на Тополици дувао доста јак вјетар, то је Господар мало назебао, те ушљед тога није могао да продужи пут на Цетиње већ ће на Ријеци сачекати Њено Краљ. Височанство Књагињу Милицу.

Господар Скупштине. Особито задовољан мудрим држањем и родољубивим радом Народне Скупштине у овоме њеноме сазиву, који је пао у тешке и судбоносне прилике за Црну Гору и Српски Народ, Његово Кр. Вис. Књаз Господар упутно је прекинуо са Ријеке г. Марку Ђукановићу, предсједнику Нар. Скупштине телеграм ове садржине:

„Пошто нијесам у могућности да лично закључим сједницу Моје Народне Скупштине, чији се корисни рад данас свршава, имајте доброту, госпoдине предсједнице, да господи народијели посланицима изручите Моју захвалност због њиховог ревностног рада на оним узвишеним чувствима родољубља, која су свијегу у овим историским тренуцима у име доловине истакали на најјејачији и најродољубивији начин, доводећи их у тијесну везу са Мојим осјећањима и са душом цијеле нам мисле Отаџбине.

Живјели Народни Посланици! Живјели ти освједочени родољуби црногорски!

Никола“

Одликована краљица Јелена. Њ. В. Краљ Петар одликовао је Њ. В. Краљицу Јелену орденом Св. Саве првог степена у бриљантима. Ово је одликовање племенитој талијанској владарки подарено за њено херојско пожртвовање и милосрђе указано пострадалим у Сицилији и Калабрији.

Банкет у част посланика Синоћ је у „Гранд Хотелу“ приређен од стране предсједника Министарског Савјета г. Д-ра Лаза Томановића банкет у част народних посланика. Сем посланика било је још многобројних званица: министар унутрашњих дјела, министар војни и ми-

нистар финансија, начелник министарства финансија, начелник мин. унутрашњих дјела, стенографи и др. Прву здравицу подигао је још за вријеме вечере г. Д-р Л. Томановић, захваљујући посланицима на повјерење и потпору владе у овим тешким данима по Српство у опште, истичући плодан и користан рад Н. Скупштине у овом сазиву. У име посланика захвалио се посланик проф. г. Живко Драговић. Посланик г. Илија Капичић захвалио се влади на плодном раду за корист отаџбине, позивајући је да енергично истраје у започетом правцу, а нарочито поводом анексије. Министар финансија г. Душан Вукотић истакао је борбу Словена противу заједничког непријатеља, износећи како су увијек својим симпатијама били на страни нашој. Посланик г. Јанко Драчевић истакао је слогу међу Србима у овим тешким данима, те је наздравео Српству и српској и црногорској војсци. Г. д-р дон Нико Добричић поздравео је г. д-ра Л. Томановића као великог српског родољуба, истичући његов патриотски и неуморни рад на културном пољу. Начелник министарства г. Милоје Ж. Јовановић узео је ријеч у име Срба из Краљевине и говорио о говору г. д-ра Л. Томановића о анексији и скупштинској резолуцији, освјетљујући се на испода аустро-чивутске штампе и завршио је свој говор изјавом, да у мислима оних испод Авале нема разлике у мислима ових испод Ловћена. Кадрија г. Карађузовић препоручио је слогу између Мухамеданаца и Срба и позвао на заједнички рад, дижући чашу у име слоге. Предсједник Н. Скупштине г. Марко Ђукановић препоручио је посланицима, да међу народом проповедају слогу и да га увјере, да су влада помагали у њеном корисном и плодном раду. Још су говорили посланици г. д-р Митар Радловић и г. Обрад Рнџић. Здравнице су завршене здравицом посланика г. Јанка Милића Њ. В. Краљу Петру. Гости су у најбољем расположењу провели до неко доба ноћи, интимно се занимајући, а том су приликом пале и још неколико здравица, међу којима је издравица стенографа г. Анта Шокорца из Биограда.

Дописник „Тајмса“ у Бару. Ономад је у Бару допутовао г. Лијонел Џемс, дописник лондонског „Тајмса.“ Г. Џемс је путовао од Вира до Бара нашом новом железницом. Сјутра дан по доласку

г. Џемс био је примљен на Тополици код Њ. Кр. В. Књаза Господара, и тога дана имао је част бити задржан на дочурку и вечери код Њихових Краљ. Височанстава Престононашљедника и Престононашљеднице. Њ. Кр. В. Књагињи Милице, која одлично говори енглески, г. Џемс, не располагајући добро француским или којим другим страним језиком, опширно је оцртао на енглеском језику своје утиске са пута по Црној Гори, говорећи о нашој земљи, а нарочито о нашем Приморју, са највећом похвалом. Г. Џемс је, као дописник „Тајмса“, учествовао у руско-јанпанском рату, а с особитим интересовањем испричао је своје утиске са пута по Босни и Херцеговини, из којих је земаља сада био дошао у Црну Гору, за коју, рече, велики енглески народ гаји постојне симпатије. У Бару је г. Џамс прегледао стари град, где се дивно знацима црногорског јунаштва. Прегледао је и велике радове у пристаништу, са похвалом се о њима изразио и том је приликом нагласио, да енглеско јавно мишљење са пажњом прати економско развиће Црне Горе. Очаран пријемом код Господара и необично љубазним и топлим дочеком од стране Њихових Краљ. Височанстава Књаза Нашљедника и Књагиње Милице, г. Џемс се из Бара преко Вира са најљепшим утисцима вратио на Цетиње и продужио пут у домовину.

Н. Скупштина. Јуче по подне, у присуству свију посланика, закључене су сједнице Н. Скупштине у овом сазиву овим указом Њ. Кр. Вис. Књаза Господара: „На приједлог предсједника Нашег Министарског Савјета, Нашег министра правде, и заступника Нашег министра иностраних дјела, а по саслушању Министарског Савјета, на основу чл. 17 Устава земаљског, ријешили смо и рјешавамо: Овлашћује се предсједник Нашег Министарског Савјета, Наш министар правде и заступник Нашег министра иностраних дјела да читањем овог указа закључи сједнице Н. Скупштине, сазиве у редован сазив на дан 1. децембра 1908. године.

Тридесетогодишњица ослобођења Зете. У Подгорици ће се 27. о. мј. на свечани начин прославити тридесетогодишњица ослобођења Зете. Тога дана ће се држати литургија са благодарјењем, а за тим ће бити скуп пред Мир-

ковим спомеником, гдје ће се приредити овације Књазу Ослободиоцу и одатле Му пратити поздравни телеграм. У вече ће бити освјетљење вароши и у згради основне школе свечана представа драмског спјева „Књаз Арванит.“

За црногорску војску. Угледни лист „Свјет“ огворио је упис добровољних прилога за набавку једног модерног ратног оруђа за црногорску војску.

Лијепо признање. Приликом прославе тридесетогодишњице свога рада г. проф. Живко Драговић добио је, крај осталог, и ово писмо: „Госп. професору Живку Драговићу, ректору Богословско-Учитељске Школе.

Ваш тридесетогодишњи плодоносни рад на просвјетном и научном пољу у нашој домовини, која је, ушљед тешких историских прилика, тек од скоро широм отворила врата истинском прогресу, — испуњује једну свијетлу страницу у историји нашега културнога препорођаја.

Ви сте у току прошлих тридесет година, готово кроз читав низ једнога човјекова родног живота, још од самог почетка, заузели видно мјесто у редовима првих просвјетних и књижевних пионера наше отаџбине, и све до данас узорито истрајали у тешкоме, али племенитом позиву народнога просвјетљивања.

Ваши негдашњи ученици, пошто-ваци, пријатељи и другови осјећају моралну дужност, да Вам овом приликом изјаве своје искрено признање за Ваш неуморни и успјешни рад, с топлим жељом, да још дуго поживите на корист наше школе, књиге и просвјете.“

Слиједи мноштво потписа најотмјенијих личности са Цетиња и др.

Поштански аутомобили. Већ је почео саобраћај поштанских аутомобила између Котора и Цетиња и Подгорице, као год и једног за аманетну пошту. Од 1. фебруара почеће редован поштански превоз аутомобилима, јер ће се њима саобраћати до Никшића, као год и између Подгорице и Плавнице. Поштански аутомобили, који су на путу, удешени су за наш терен, а имаће 35 коњских снага. Они ће крај одјељења за поштанске пошиљке, имати, сем шофера, седам сједишта за путнике. Они су врло лијепе спољашности, а удешена су тако, да је њима врло удобно путовати. Од Цетиња до Котора

она био тесач, па конструисао прву парну машину.

И таквих је примјера још много. Све што свијет великога има створили су духовити људи, не штурни знаци.

Данас човјек не би могао постати машински инжењер или професор механике ако не би знао принципе и конструкцију парних машина, а то исто не би могли ни сами проналазачи бити, јер нејају по закону „физикатетске силе“.

Хваладе имамо професора и писца, многе са докторатом, који се муче да достигну Шекспира, али да нешто Шекспир оживи, гледали би га преко паша, јер нема факултета. Не би могао постати ни учитељ а камо ли професор. Славни Бес не би могао бити ни обичан метеоролошки набљудац на врачарској звијездарници, а Лине би по свој прилици морао да се задовољи са екстремно титулом травара, јер, за Бога, немају дијазоме.

Све смо данас свели на форму. Суштину смо сасвим изгубили из вида. Од практично потребних мјера и установа створили смо гвоздене таблице и ван њих не признајемо ником ништа. Било је потребно установити школе, и да се школе подијеле на разреде, на ниже и више, и од тога смо начинили тако тврде калупе, да ко кроз њих није од почетка до краја прошао, ама баш ништа

не приједи. И што очигледно приједи — не приједи, јер нема фабричку жару.

Пу то и којекако. Али што се у нама тражи само знање, то је понијоре. Развијати човјека интелектуално значи уноросе науком развијати и дух, моћ мишљења. Није главно дати знања, него научити га да са тим знањем ствара.

Хоћемо ли примјера из војске? Ето вам из најновијих добаја енглеског генерала Булера, који је у својој домовини важан као највећи западни војнички дјела. На шта смо издјели? На Тугели, у јужној Африци, положио је пред простим бурским војма испит и пропало је. Није, веде, знао ништа. Оно није да није знао, него је и сувише знао, али врло мало умно.

Хоћемо ли примјера из српске историје? Ето вам Милоша, Ђорђа, Вељка и остале. Није су ниједне учили, није су имали Бог зна каква знања, али су били силни духом и мудри, и тукали су толике учене паше. Милош није био ни у каквој дипломатској школи, али је често надмудрио цареве већале.

Скуда је ту оскудицу у знању попуњавала мудрост, моћ мишљења, оштрина погледа, умна бистрина, јака логика и душевна енергија.

Ми данас нешто боље хоћемо и пронашли смо да ћемо то постићи масом знања само. На испитима тражимо све више и више, скрупулозни смо у том до пендације, оба-

рахо за једну мрвину, а губимо из вида оно, што је најважније: духовитост, моћ мишљења, бистрину погледа — оно, што су имали: Милош, Ђорђе, Суворов, Бихер, Наполеон, Ејзеније, Вашингтон итд. Са овим „ми“ не видимо „ми Срби“, него ми у опште сви на свијету данас.

Развијање интелекта мора бити увијек у два правца: у научном и мисленом. Код простог војника знање није велико, нити се много од нега тражи, али у толико важн мора бити развијен дух, јачина и енергија његова, па онда свијест, љубав и остао што смо спомињали. Човјек без знања већ сажив тим полаг је човјек, још ако је и без духа, није савршено ништа, па ни ратник.

Не треба се вратити да прост човјек не може имати духовитости и да за духовна прегнућа није подобан. То би била капитална погрешка. На против: прост човјек нема знања, али духа мање има увијек, па је често и духовитији од школованих људи. Није му дух само онако систематисан и упућен као код образованог човјека.

Знање и дух (духовитост, мисленост), не стоје ни у каквој условној вези. Може дух, подела и енергије бити без икакве научности, као и знања без духа. Ми обично кажемо за човјека који није школован да је прост, и не рачунамо га ни у што. То је погрешка, то је велика неправда. Је су ли Тале од Милета, Апаксатор од Милета, Хера-

клд из Ефеза, Анаксатор из Клазомене (учитељ Платона и Сократа), Диоген из Аполаоније, Диоген из Сигона, Питар, Птолемаје, Филон, Сократ, Аристотел, Зенон, Нарменад, Епископ и ваза други мудраци старог вијека имали то школовање и то знање што га данас наука даје? Најено погасили су мудраци да им се и данас дивимо.

Друго је знање, друго дух и енергија. То и на овом примјеру видимо. Обично је да човјек који нема науке има моћ мишљења, мишљења, духа и енергије. С тим он надокнађује оно што му у знању оскудијева. Ми радо „простом“ човјеку одречемо све, али се ту варамо, и обично се варамо на своју рођену шкету. Ми зато у војени треба да рачунамо увијек на највиши степен јакот душевног живота код простог војника. Он долази свијет, бистар интроузан, силов, пун духа; треба то сад само помоћи да се развије, упути, набуја, систематиче и окрпјеви. Оно мало знања и обуке што му пада стећи, научиће он врло лако, само га не треба збуњивати, заплашавати, убијати веселост, презирати га и глумити.

Јачина и енергија духа змиса поред осталога познати, као што смо рекли и од здравља, с тога се и за здравље, то одлет велико, има обрћита велика пажња. Кад су јави живци, јака је и поза.

(Наставиће се)

плаћа се 6, а до Подгорице 5-50 круна, као и бесплатан пртљаг до 10 кила.

Помен † попу Б. Зимонићу. Прошлог уторника приређен је у Никшићу недељни помен попу Богдану Зимонићу. Као што нас извјештавају, на томе помену, који је држан у никшићском манастиру присуствовало је око седам стотина душа.

Рад Н. Скупштине

— извјештаји са сједница —

XXVIII сједница

19. јануара

Сједницу је отворио председник у три сата послје подне.

Како записник претходне скупштинске сједнице није готов, то је секретар, прије него се приступило на дневни ред, прочитао указ, којим се овлашћава министар Финансија да може подијелити Н. Скупштини предлог да се Николи Вукову Јанковићу одреди годишња помоћ од 200 круна. Указ су посланици саслушали стојећи и пропратили га трокатним живицом!

Прелази се на дневни ред. Извјештај одбора о молбама и жалбама.

Извјештај Р. Бошковић чита извјештај одбора, који је све молбе и жалбе подијелио у три дијела.

Први дио садржи оне молбе, за које налази да се преко њих, као беспредметне, пређе на дневни ред. То су молбе: Срђана Бјелице за накнаду што су му вуци поклали овце; Андрије Мрчарице да му се уваже године службе при управи артиљерије; Ибра Рамића да се и вјерским учитељима даје плата из државне касе; Ђурђине Поповић да јој се да накнадно додаток за стап и огријев; Петра Милића и др. противу попа Крста Поповића; Перише Поповића из Ђеклића због школе и др.

М. Николић тражи да му се објасни ствар са школом у Ђеклићима.

Министар просвјете Ј. Пламенац вели да ће се то видети најбоље из његове изјаве упућене одбору, те тражи да се она прочита.

Извјештај Р. Бошковић чита министрову изјаву, која садржи цијелу исто-

рију ове школе. Из те се изјаве види, да је неколико пута покретано питање о отварању школе у Ђеклићима, али да је тек у последње вријеме зграда школска подигнута и рад у школи почео. Како иски нијесу били задовољни са положајем те школе, то су тражили и приватну школу, што им је и одобрено. Незадовољни што није школска зграда гдје би они желели неки су се Ђеклић жалели Државном Савету и он се у ову ствар неадлежно умешао.

М. Николић тражи да се прочита ријешење Државног Савета.

Извјештај Р. Бошковић чита ријешење Савета.

Министар просвјете Ј. Пламенац утврђује, да се закључак Савета противи закону о народним школама.

Настаје објашњавање измешу Марка Ђукановића и министра Ј. Пламенца око овога. Пламенац говори противу ријешења Д. Савета и истиче како је оно незаконито, док Ђукановић говори у одбрану Савета, истичући да је он донио одлуку по пракси, не обзирајући се на закон, пошто је ствар око ове школе потекла прије него је закон донесен.

Јово Поповић налази да се ова распра око школе треба прекинути и по закону поступити.

Јанко Дрљевић вели да је Државни Савет донио одлуку, да се оваква процесуално правна природопитана ријешавају законом, те да не треба водити преписку око тога.

Марко Ђукановић вели да је Д. Савет радио увијек по пракси.

Министар просвјете Пламенац вели, да је ова школа постала државна чим је закон однесен, те да се и по закону мора поступити према њој.

Јово Поповић тражи да се поступи по закону.

Извјештај одбора прима се.

У другом су дијелу молбе, које одбор препоручује министрима, да по њима поступе. Ту су молбе: Д. Кришкпе због неправилне продаје његова имања; Драга Војводића и др. за премјештај капетанске канцеларије; М. Милетићке, која тражи пензију њеног покојног мужа; Стане Рајковић, која тражи помоћ; М. Остојића и др. противу капетана у Жабљаку што им не дозвољава да бирају за посланика кога хоће; Тома Мирчевића противу митрополита, што му не дозвољава повратак у Црну Гору због женидбе и др.

Извјештај одбора је усвојен без дебате.

У трећем су дијелу молбе, које одбор упућује влади и препоручује их. То су молбе: удове војводе Тринка Вукаловића, херцеговачког усташа и Викторије пок. Мухарића Хасепа, лекара.

О. Рибез говори у прилог помоћи удови војводе Тринка, износећи његове заслуге и моли да се уважи.

Р. Бошковић вели, да ће влада поступити како треба.

Прелази се на другу тачку дневног реда: извјештај одбора о помоћи.

Прије него се приступило на извјештај председник изјављује, да је телеграм о овлашћењу за помоћ Н. Јанковићу стигао синоћ, те моли Скупштину, да ријешивши, да се о њему може одмах расправљати. Скупштина овај предлог усваја.

Г. Протић чита извјештај одбора о помоћи Николи Вукову Јанковићу 200 кр годишње и да се Петру Ломпару изда 400 круна за земљу, коју има да добије. Извјештај се усваја без дебате.

Сједница је закључена у 4½ сата по подне.

XXIX сједница

21. јануара

Сједницу је отворио председник у 3 сата послје подне.

За министарским столом: министри председник, унутрашњих дјела, војни и финансија.

Сви посланици на окупу.

Секретар Саво Дрговић чита записнике двадесет седме и осме сједнице.

Јанко Дрљевић ставља примједбу на записник и секретар ту примједбу усваја.

Председник чита телеграфски поздрав Н. Скупштини од Њ. Кр. В. Књаза Господара са Ријеке. Посланици су стојећи саслушали овај поздрав и пропратили га бурним кличењем: Живио Књаз Господар!

„Живио и Узвишени Књажевски Дом!“ кличе председник и посланици се бурним усклицима одзивају.

Јово Поповић моли, да би се влада постарала за нову скупштинску зграду.

Прелази се на дневни ред.

Председник министарства Д-р Л. Томаковић чита указ Њ. Кр. В. Књаза Господара, којим се закључује сједница Н. Скупштине у овом засједању.

Председник оглашује да су скупштинске сједнице закључене.

ПРИВРЕДА

Прост начин за чување поврћа у свјежем стању. — У сто дијелова воле

успе се 5 до 10 дијелова обичне кунске соли. Литар тог раствора улити у боцу, запустити је памуром и ставити у другом воденом суду на огњ да прокључа 30 минута. Затим се у ову боцу спусти поврће што се мисли очувати свјеже и то сипије поврће цијело, а крпније исекано и то тако, да се боца не напуни по да горња четвртина остане празна, а да је поврће ипак огрезло у течности (гаствору). Кад се то уради, онда боцу напуну запустити, па опет приставити на ватру, да ври 10 минута. Горњи крај чепца од плуте загорети, па претући парафинем или овоштањем артиком и запечатити печатним воском. Да поврће не појели, мете се у боцу зрно модра камена (L. Jalia agricola).

Народно здравље

Прираст становништва у Далмацији. — Готово сва селена а племена имају велики природни прираст и многе се брзо. Тако се и пр. Далмација — и поред свега тога, што њених синова има растућих по цијелој свијету — за 80 година бројем становника удвојила.

Далмација је имала:
Год. 1819 296.776 становника
» 1857 404.408
1900 591.597
Прираст између 1819. и 1857, много је већи, него од године 1857. до 1900.

Не смије пуштити. — Отров дуван дјетињу нарочито на радњу ери. Убива било (пуца) и појачана притиском крви у крвним судовама. Ово последње јавља се нарочито код старијих људи (послије 45. година). Стога лекари забрањују дуван: 1. Особама, којима је и онако ери слабо или ипаче поремећено. — 2. Ђудима, којима нијесу крпни судови здрави. — 3. Пушкриним људима, којима пријети капла.

Изрени и посланице о здрављу. — Ко се рано ожени, неће пошјетити старачке гаје (Нем. нар. посл.) Брзо се брзо иде изборцином страсти (Шара Делје). — Био сам слабе грађе, па сам ипак старост доживио. Узјереп живот продајмо ми је нијек (Волтер) Природа се сваколика пија. Сучапијем чистијем мјешком (П. П. Чергуш). Кретање је живот (Дюген).

Блага и храна. — Наука о промету материје у чољчејем тијелу и њиховој употреби утврдила је да 1. кг. говеђе чорбе даје 110. топлих јединица (калорија), а то је рећи, што и 110. јединица жине (милејне) снаге. Та ниста количина мјешка даје 716. а хлеба 2700. топлих јединица. Варају се, дакле, они, што говоре о „свај по супи.“ „Супа“ по своме дјетству бљва је чају или теју: дражи и освежава али не храни.

Закључни Рачун Подгоричке Банке у Подгорици за 1908. год.

ИМОВИНА

Рачун Изравнања на дан 31. децембра 1908. год.

ДУГ

Готовина у Благојни	32.009 41
Стране монете и девизе	20.300 60
Займови а) на мјенице	1.149 185 —
б) на текуће рачуне	162 213 63
Наплата	8 544 —
Намјештај и прибор по одб. 10% амортизације	4.240 31
Папири од вриједности у благојни	2.000 —
„ „ „ „ у депоу у иностранству	12.500 —
Залог по зајмовима	314 108 —
Преносни рачуни	9.020 17
круна	1.714 121 12

Диоичка Глевница а) I. коло	200.000 —
б) II. коло	161 815 50
в) III. коло	118 674 07
Улози на штедњу по књижицама	480 489 57
„ „ „ „ текућ. рачунима	271 051 36
Текући рачуни	107 059 33
Мјенице у реесконту	87 074 87
Привремени рачуни	336 729 —
Резервни фонд	14 016 97
Неподјелени добитак II. кола	10 824 27
Упис акција III. кола	8 761 10
Полагачи залога	787 —
Преносни рачуни	314 108 —
Чист добитак	22 129 35
круна	61 090 30
круна	1.714 121 12

ГУБИТАК

Рачун Губитка и Добитка на дан 31. децембра 1908. год.

ДОБИТАК

Камата од мјеница у реесконту од улога и по текућим рачунима	57.943 24
Административни трошкови, плате, станарина, награде, тисканице, канцелар. потребе и т. д.	27.828 21
Поштарина	2.354 52
Трошкови око оснивања филијала	1.644 39
„ „ „ изградње ориг. акција	1.442 63
10% амортизације од намјештаја	471 17
Чист добитак	51.315 86
10% резерв. фонду	6.109 03
6% тантијеме	3.665 41
круна	61.090 30
круна	152 774 44

Наплате од мјеница и по тек. рачунима	113.927 06
„ „ „ вриједносних папира	364 01
Затезна камата од обрач. акција	4.034 74
Провизије	23 907 94
Разни приходи и наплаћ. мјен. трошак	9.619 50
Разлике на курсу	920 29
круна	152 774 44

У Подгорици 31. Децембра 1908. г.

УПРАВНИ ОДБОР:

Управник,

Јарослав Навратић

Председник,

Ком. Пой Радован Марковић

Подпредседник,

Хусеин Лукачевић

ЧЛАНОВИ:

Петар Нушкола, Хаџи Богдан Чађенсвић, Марко Радловић, Ахмет Ефовић, Илија Мартиновић, Стево Вујановић, Садик Бибеџић, Јован Љумовић, Безуалдо Ђилић — за Управу Монопола Духана, Алекса Марић, Вуко Вулетовић, Агџа Лакић, Марко Врбница.

Рачун Изравнања и рачун Губитка и Добитка прегледао са главним и помоћним књижама сранио и у реду нашао:

НАДЗОРНИ ОДБОР:

ЧЛАНОВИ:

Велиша Беговић, Нешо Станић, Хаџи Х. Лукачевић и Срдан Ненезић.

Председник,

Садик Лукачевић.

Штампа К. Ц. Државне Штампарнице.

Власник и одговорни уредник Лазар Чобељић